

Adalet ve Kalkınma Partisi Dönemi 59. ve 60. Hükümetlerinde Eğitim Politikaları¹

Şükrü SU²

Öz

Bu çalışma; Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı döneminde 59. ve 60. Hükümetlerin eğitim faaliyetlerini konu edinmektedir. Bu çalışmada 59. ve 60. Hükümet dönemlerinin incelenmesinin nedeni; eğitimde önemli değişikliklerin yapılmış olmasıdır. Çalışma ile amaçlanan bahsi geçen dönemlerde (2003-2009 yılları içerisinde) yapılan değişikliklerin eğitime olumlu-olumsuz yansımalarını ortaya koymaktır. Araştırma ile Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde 59. ve 60. Hükümetlerin eğitim alanında izlediği politikaları, eğitim icraatlarını, yaptığı reformları ve yapılan çalışmaların eğitime etkisi üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada doğru ve güvenilir bilgilere ulaşabilmek amacıyla kullanılan yöntem, konuyla ilgili verilere ulaşmak ve toplamak, sonrasında verileri çözümlenerek elde edilen bilgileri sunabilmektir. Bu açıdan araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılarak gerekli verilere ulaşılmış, toplanan verilerin içerik çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bilgiler sunulmuştur. Araştırma neticesinde Adalet ve Kalkınma Partisinin 59. ve 60. Hükümet programlarında belirlenen hedeflerin gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu kapsamda örgün eğitim kurumları olan; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında sayısal bazda okul, öğretmen ve öğrenci sayılarında artışlar görülmüştür. Erkeklere göre dezavantajlı konumda olan ve okula devam edemeyen kız çocuklarının okula devamı hususunda önemli aşama kaydedilmiş, bu kapsamda UNICEF ile yürütülen “Haydi Kızlar Okula” kampanyası ile 2003-2007 yılları arasında toplamda 250 000 kız çocuğu okula kavuşturulmuştur. Bu dönemde öğretmen atamalarında artışlar görülmüş, bu artışa rağmen mezun öğretmen adayı fazlalığı nedeniyle “Atanamayan Öğretmen” kavramı ortaya çıkmıştır. Yine bu dönemde okullarda ders kitaplarının ücretsiz dağıtımı sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Adalet ve Kalkınma Partisi
Eğitim
Eğitim Politikaları
Milli Eğitim

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 04.02.2017

Kabul Tarihi: 27.03.2017

E-Yayın Tarihi: 28.04.2017

¹ Bu makale, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne sunulan yüksek lisans seminer çalışmasından üretilmiştir.

² Milli Eğitim Bakanlığı, Tarih Öğretmeni, Kaman Bilim ve Sanat Merkezi, Türkiye, shukru_su@hotmail.com

The Education Policies of Justice and Development Party In The 59th and 60th Term of Governments

Abstract

This work covers the educational activities during of Justice and Development Party in the 59th and 60th term of governments, The reason for examining the 59th and 60th term of governments in this study is that major changes have been made in education during this period. The aim of this study is to show the positive and negative effects of the changes made in this period (between 2003 and 2009). The research focuses on the policies of Justice and Development Party in the field of education during the 59th and 60th governments, the reforms carried out and the educational effects of the studies. The applied method to reach the accurate and the reliable data in this study is reaching and collecting the data about the subject first and then presenting it by analyzing the data collected. In this respect, the needed data was collected via document analysis model, one of the qualitative reseach methods, and the obtained information from the content analysis of the collected data was presented. As a result of the research, it was noted that the goals defined in the programs of Justice and Development Party for 59th and 60th term of governments had been reached. In this respect, there were significant increases in number of schools, teachers and students in pre-school, primary education, secondary education, high school and higher education institutions. A significant progress has been made in the school attendance of girls who are disadvantaged compared to boys and who cannot continue to study. In this respect, a total of 250,000 girls have been enrolled between 2003 and 2007 with the "Haydi Kızlar Okula" campaign carried out jointly with UNICEF. There were also increases in teacher appointments during this period. Despite this increase in teacher appointments, the concept of "Non-Assigned Teacher" has appeared due to too many graduated teacher candidates. Also, distribution of free course books in schools was provided during this period.

Keywords

Justice and Development Party
Education
Education Policies
National Education

Article Info

Received: 04.02.2017

Accepted: 27.03.2017

Online Published: 28.04.2017

Giriş

Eğitim, bireyin okul dışında ve içinde yaşam boyu edindiği tecrübelerin (öğrenmelerin) bütünüdür (Adem, 1993: 36). Eğitim; bireye olumlu davranışlar kazandıran, bir mesleğin bilgi, beceri ve tekniklerini öğreten bir süreçtir. Eğitim; bireyin kişiliğini kazanması yanında; akılcı, bilimsel ve özgür düşünebilme davranışı edinmesinde belirleyici rol oynamaktadır. Demokrasinin ön koşulu, eğitimidir. Bu nedenle evrensel anlamda toplumsal ahlak, her tür ve düzey eğitimin tümüyle demokratikleştirilmesini emreder. Daha açık bir deyişle herkes yetenekleri ölçüsünde en yüksek düzeyde eğitim görebilmelidir: Sosyal devletten beklenen de budur (Adem, 1997: 51). Eğitimin kalkınmadaki işlevi, Platon zamanından bu yana bilinmektedir. Platon; eğitimin, insanı "rasyonel" kılması nedeni ile toplumun refahı için zaruri olduğuna inanmıştır. Yine O, eğitimin yüksek bir ekonomik değere sahip olduğundan, toplumun kaynaklarının önemli bir bölümünün eğitime yatırılması gerektiğini savunmuştur (Sami, 2003).

Bir ülkenin kalkınması ekonomik, kültürel, sosyal ve politik etkenlere bağlıdır. Eğitim ülkelerin kalkınmasında etkili olan unsurlardan biridir. Kalkınmada gerekli olan işgücü eğitimle sağlanabilir. Bu nedenle eğitime daha fazla kaynak ayrılmalıdır (Tuna, 2003). Eğitim ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin temel araçlarından birisi olmanın dışında, bireysel gelişime de katkı sağlayan en önemli unsurdur. Yirminci yüzyılın başlarında eğitimin kalkınmadaki etkisi dikkat çekmiş ve bu alandaki çalışmalar ulusal yatırım olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Eğitim, ekonomik kalkınmaya ve verimliliğe büyük katkılarda bulunmaktadır. Bunun yanında eğitimin en önemli katkısı insan üzerine olmaktadır. İnsanların yaşam kalitesini yükselterek iyi birer vatandaş olmalarına katkı sağlar, kişi başına geliri, çevre bilincini ve sağlık düzeyini yükseltir, suç oranını ve eşitsizliği azaltır.

Aynı zamanda demokrasinin gelişimine ve siyasi istikrara katkı sağlar. Tüm bu nedenlerle kalkınmada temel olan eğitimidir (Tuna, 2003).

Siyasi partiler; bir program etrafında toplanmış, siyasal iktidarı elde tutmak ya da paylaşmak amacı güden örgütlerdir. Siyasi partiler, demokratik yaşamın önemli unsurlarıdır. Siyasi partilerin, siyasal yaşamda bulunma gerekçeleri toplumun belirli kesimlerinin istek ve tercihlerini dikkate alarak politikalar geliştirmek ve uygulamaktır. Sahip oldukları ideolojilere göre belirledikleri politikaları ve bunları gerçekleştirmek için yapılan plan ve programları en iyi yansıtan parti programlarıdır (Dağdelen, 2008: 4).

Bu çalışma; Adalet ve Kalkınma Partisi dönemi 59. ve 60. Hükümetlerinde eğitim politikalarını konu edinmektedir. Çalışmada 2003-2009 yılları arasında eğitimde yapılan değişiklikler üzerinde durulmuştur. Bu dönemlerin incelenmesinin nedeni; 2003-2009 yılları arasında eğitimde önemli sayabileceğimiz değişikliklerin yapılmış olmasıdır. Araştırma ile Adalet ve Kalkınma Partisi dönemi 59. ve 60. Hükümetlerinin eğitim alanında izlediği politikaları, yaptığı reformları ve icraatlarının eğitime etkisi üzerinde durulmuştur.

Problem Cümlesi

Çalışmanın problemi; Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 59. ve 60. Hükümetlerinde eğitim politikaları nelerdir? sorusudur.

Alt Problemler

Bu problemin cevabına ulaşmak için hazırlanan bazı alt sorular ise şunlardır;

- i. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 59. ve 60. hükümetleri döneminde okulöncesi kurumları ne durumdadır?
- ii. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 59. ve 60. hükümetleri döneminde ilköğretim kurumları ne durumdadır?
- iii. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 59. ve 60. hükümetleri döneminde ortaöğretim kurumları ne durumdadır?
- iv. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 59. ve 60. hükümetleri döneminde mesleki ve teknik eğitim kurumları ne durumdadır?
- v. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 59. ve 60. hükümetleri döneminde yükseköğretim kurumları ne durumdadır?
- vi. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 59. ve 60. hükümetleri döneminde okullaşma oranı ne seviyededir?
- vii. Bu dönemde yapılan değişikliklerin eğitim kurumlarına ve sistemine ne gibi faydaları/zararları olmuştur?
- viii. Adalet ve Kalkınma Partisi 59. ve 60. Hükümetleri Türkiye'nin eğitim sorunlarına nasıl yaklaşmış ve ne gibi çözümler getirmeye çalışmıştır?

Yöntem

Ulaşılan verilerin türüne ve analiz yöntemlerine göre araştırmalar nitel yahut nicel olarak sınıflandırılmaktadırlar (Usta, 2012: 144). Bu yönüyle "Adalet ve Kalkınma Partisi Dönemi 59. ve 60. Hükümetlerinde Eğitim Politikaları" isimli çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelenmesi yönteminin kullanıldığı bir araştırmadır. Doküman incelemesi araştırmanın amacı doğrultusunda bilgi içeren yazılı materyallerin analizinden oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu yöntem doğrultusunda kolay ulaşılabilir durum örneklemesine göre Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2003-2004, 2004-2005, 2005-2006, 2006-2007, 2007-2008, 2008-2009 eğitim-öğretim dönemlerine ait resmi istatistikleri incelenmiştir.

Araştırma Grubu (Evren, Örneklem, Çalışma Grubu)

Bir araştırmada evren, soruları cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin elde edildiği canlı ya da cansız varlıklardan oluşan büyük gruptur. Evren, bir başka şekilde, araştırmada toplanacak verilerin analizi ile elde edilecek sonuçların geçerli olacağı, yorumlanacağı grup olarak da tanımlanabilir

(Büyüköztürk vd., 2013: 80). Bu araştırmada ise ulaşılabilir örneklem uygulanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın evreni, Adalet ve Kalkınma Partisi dönemi eğitim politikalarıdır. Örneklem, özellikleri hakkında bilgi toplamak için çalışılan evrenden seçilen onun sınırlı bir parçasıdır (Büyüköztürk vd., 2013: 81). Bu araştırmada örneklem, Adalet ve Kalkınma Partisi dönemi 59. ve 60. Hükümetlerindeki (2003-2009) eğitim politikalarıdır. Örneklem olarak Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 59. ve 60. Hükümetleri dönemi eğitim politikalarının incelenmesinin nedeni; bu dönemde eğitimde önemli sayabileceğimiz değişikliklerin yapılmış olmasıdır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmanın veri kaynaklarını yazılı dokümanlar oluşturmaktadır. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2003-2004, 2004-2005, 2005-2006, 2006-2007, 2007-2008 ve 2008-2009 Eğitim-Öğretim dönemlerine ait resmi istatistikleri çalışmanın ana kaynakları olarak belirlenmiştir. Bu kaynaklara ilave olarak Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) şura kararlarına, çeşitli resmi kurumlar tarafından hazırlanan raporlara ve bu konuda yazılmış eserlere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin araştırma amaçları doğrultusunda temel öğelerini ve karakterlerini belirleme ve ayırt etme işlemlerine veri analizi yahut çözümlenmesi denir (Karasar, 2012: 206). Bilimsel bir araştırmada toplanan ham verilerin daha anlaşılır ve işlevsel hale getirilmesi ancak verilerin doğru analiz edilmesi ile mümkündür (Tanrıoğen, 2011: 65). Çalışmaya konu olan "Adalet ve Kalkınma Partisi Dönemi 59. ve 60. Hükümetlerinde Eğitim Politikaları" isimli çalışmada incelenen dokümanların hangi bilgileri ortaya koyduğunu tespit etmek amacıyla betimsel analiz tekniği kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 222). Bu doğrultuda çalışmanın dokümanlarını oluşturan Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2003-2004, 2004-2005, 2005-2006, 2006-2007, 2007-2008 ve 2008-2009 Eğitim-Öğretim dönemlerine ait resmi istatistikleri yorumlanmıştır.

Bulgular

Okul Öncesi

Tablo 1. Adalet ve Kalkınma Partisi 59. ve 60. Hükümetleri Dönemi (2003-2009) Okul Öncesi Eğitim Düzeyi İstatistikleri (MEB, 2003-2009 Resmi İstatistikleri)

		Okul Öncesi Eğitim							
		Okul	Şube	Toplam Öğrenci			Öğretmen		
				Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kadın
2003-2004	Toplam	13 285	16 710	344 741	179 988	164 753	17 511	694	16 817
	Şehir	8 887	13 024	272 387	142 448	129 939	15 809	533	15 276
	Köy	4 398	3 686	72 354	37 540	34 814	1 702	161	1 541
2004-2005	Toplam	15 798	31 547	434 771	226 959	207 812	22 152	1 161	20 991
	Şehir	10 565	20 583	336 919	176 360	160 559	20 388	1 028	19 360
	Köy	5 413	10 964	97 852	50 599	47 253	1 764	133	1 631
2005-2006	Toplam	18 539	31 511	550 146	286 347	263 799	20 910	1 167	19 743
	Şehir	12 292	23 420	421 278	219 687	201 591	19 282	1 018	18 264
	Köy	6 247	8 091	128 868	66 660	62 208	1 628	149	1 479
2006	Toplam	20 675	36 654	640 849	334 252	306 597	24 775	1 181	23 594

	Şehir	12 283	26 829	476 912	249 916	226 996	22 354	963	21 391
	Köy	8 392	9 825	163 937	84 336	79 601	2 421	218	2 203
2007-2008	Toplam	22 506	40 857	701 762	366 209	335 553	25 901	1 218	24 683
	Şehir	12 953	29 461	521 619	273 299	248 320	22 889	964	21 925
	Köy	9 553	11 396	180 143	92 910	87 233	3 012	254	2 758
2008-2009	Toplam	23 653	45 030	804 765	421 033	383 732	29 342	1 644	27 698
	Şehir	13 243	32 492	594 996	312 718	282 278	25 477	1 327	24 150
	Köy	10 410	12 538	209 769	108 315	101 454	3 865	317	3 548

Adalet ve Kalkınma Partisi 59. ve 60. Hükümetleri döneminde okul öncesi eğitime bakıldığında toplam okul sayısı 2003-2004 Eğitim-Öğretim yılında 13 285 iken; 2008-2009 Eğitim-Öğretim yılında bu sayının 23 653'e (% 78) yükseldiği görülmektedir. 6 yıllık bu süreçte okul sayısının yaklaşık olarak iki katına çıktığı Tablo 1'de görülmektedir ki bu çok önemli bir gelişmedir.

Yine Tablo 1'de okul öncesi eğitimi devam eden öğrenci sayılarının 2003-2004'te 344 741 olduğu görülmekte iken 60. Hükümetin görev yaptığı sürenin sonunda bu sayının 804 765'e (% 133)'e çıktığı; özellikle ülkenin kültürel yapısı bağlamında erkeklere göre dezavantajlı konumda yer alan kızların okul öncesi eğitimine devamında iki katından fazla bir artış olduğu saptanmıştır.

Bu dönemde okul öncesindeki öğretmen sayılarında ise 17 511'den 29 342'ye (% 68)'lik bir artış olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitimde gerek okul sayısında, gerek öğrenci sayısında gerekse de öğretmen sayılarında önemli düzeyde artışların olduğu ve bu dönemde okul öncesi eğitime büyük önem verildiği görülmüştür.

İlköğretim

Tablo 2. Adalet ve Kalkınma Partisi 59. ve 60. Hükümetler Dönemi (2003-2009) İlköğretim Düzeyi İstatistikleri (MEB, 2003-2009 Resmi İstatistikleri)

		İlköğretim							
		Okul	Şube	Toplam Öğrenci			Öğretmen		
				Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kadın
2003-2004	Toplam	36 114	386 879	10 479 538	5 558 195	4 921 343	384 170	211 527	172 643
	Şehir	10 208	220 522	7 711 788	4 083 562	3 628 226	266 467	135 164	131 303
	Köy	25 906	166 357	2 767 750	1 474 633	1 293 117	117 703	76 363	41 340
2004-2005	Toplam	35 611	380 126	10 565 389	5 587 775	4 977 614	401 288	216 678	184 610
	Şehir	10 349	220 816	7 804 601	4 124 684	3 679 917	298 380	150 672	147 708
	Köy	25 262	159 310	2 760 788	1 463 091	1 297 697	102 908	66 006	36 902
2005-2006	Toplam	34 990	382 061	10 673 935	5 615 591	5 058 344	389 859	207 223	182 636
	Şehir	11 015	229 718	8 030 433	4 224 029	3 806 404	291 456	146 005	145 451

	Köy	23 975	152 343	2 643 502	1 391 562	1 251 940	98 403	61 218	37 185
2006-2007	Toplam	34 656	387 351	10 846 930	5 864 609	5 162 321	402 829	209 366	193 463
	Şehir	11 120	234 720	8 145 7756	4 269 805	3 875 951	300 222	148 658	151 564
	Köy	23 536	152 631	2 701 174	1 414 804	1 286 370	102 607	60 708	41 899
2007-2008	Toplam	34 093	392 521	10 870 570	5 676 872	5 193 698	445 452	223 406	222 046
	Şehir	11 255	239 633	8 164 958	4 267 110	3 897 848	319 735	153 568	166 167
	Köy	22 838	152 888	2 705 612	1 409 762	1 295 850	125 717	69 838	55 879
2008-2009	Toplam	33 769	408 221	10 709 920	5 553 871	5 156 049	453 318	224 644	228 674
	Şehir	11 503	254 229	8 150 518	4 234 052	3 916 466	329 463	156 206	173 257
	Köy	22 266	153 992	2 559 402	1 319 819	1 239 583	123 855	68 438	55 417

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 59. ve 60. Hükümetleri döneminde ilköğretim çağı eğitime bakıldığında toplam okul sayısı 2003-2004 Eğitim-Öğretim yılında 36 114 iken; 2008-2009 Eğitim-Öğretim yılında bu sayının 33 769'a (% 6,5)'e gerilediği görülmektedir. Köyden kente göç ve öğrenci azlığından dolayı mevcut köy okullarının kapanması; taşınmalı eğitimle birlikte Yatılı Bölge Okulları'nın(YİBO) yaygınlaşması neticesinde yine köy okullarının birçoğunun kapanması, bu niceliksel gerilemenin nedenleri olarak gösterilebilir.

Tablo 2'de ilköğretim dönemi eğitim öğretimine devam eden öğrenci sayılarının 2003-2004'te 10 479 538 olduğu görülmekte iken; bu sayının 10 709 920'ye (% 3,5) çıktığı ve yine dezavantajlı konumda yer alan kızların ilköğretime devamında 200 000'den fazla bir artış olduğu tespit edilmiştir. 59. ve 60. Hükümetler dönemi ilköğretimdeki öğretmen sayılarında ise 384 170'ten 453 318'e çıkarak (% 18)'lik bir artış olduğu görülmektedir. Yaklaşık 70 000 civarındaki bu artış istihdam adına önemli bir sayıdır.

Ortaöğretim

Tablo 3. Adalet ve Kalkınma Partisi 59. ve 60. Hükümetler Dönemi (2003-2009) Ortaöğretim Düzeyi İstatistikleri (MEB, 2003-2009 Resmi İstatistikleri)

	Ortaöğretim										
	Okul	Şube	Öğretmen			Toplam Öğrenci			Mezun		
			Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız
2003-2004	6 941	92 238	147 776	83 835	63 941	3 014 392	1 728 053	1 286 339	683 350	376 730	306 620
2004-2005	6 816	96 212	167 614	99 807	67 807	3 039 449	1 733 646	1 305 803	590 834	321 847	268 987
2005-2006	7 435	100 169	185 317	108 195	77 122	3 258 254	1 855 741	1 402 513	645 328	352 384	292 944
2006-2007	7 934	105 697	187 317	110 187	77 478	3 386 717	1 917 189	1 469 528	729 535	401 916	327 619
2007-2008	8 280	105 606	191 041	111 958	79 083	4 245 322	1 789 238	1 456 084	321 741	182 058	139 683
2008-2009	8 675	123 930	196 713	115 030	81 683	3 837 164	2 079 941	1 757 223	548 894	264 988	283 906

Adalet ve Kalkınma Partisinin 59. ve 60. Hükümetler dönemi 2003-2004 Eğitim-Öğretim yılında 6 941 ortaöğretim kurumu faaliyet göstermekte iken, 2008-2009 yılında bu sayı 8 675'e çıkmıştır. Yani okul sayısında yaklaşık olarak (% 20) oranında artış sağlanmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde bu dönemde öğretmen sayısı 147 776'dan 196 713'e çıkmış ve (% 34) yaklaşık olarak 50 000 civarında artış görülmüştür. Yine öğrenci sayılarında da yaklaşık olarak 1 milyonluk bir artış söz konusudur.

Mesleki ve Teknik Öğretim

Tablo 4. Adalet ve Kalkınma Partisi 59. ve 60. Hükümetler Dönemi (2003-2009) Mesleki ve Teknik Öğretim İstatistikleri (MEB, 2003-2009 Resmi İstatistikleri)

Mesleki ve Teknik Öğretim											
Okul	Şube	Öğretmen			Toplam Öğrenci			Mezun			
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	
2003-2004	4 204	39 330	68 231	40 385	27 846	1 050 394	656 135	394 259	232 268	140 537	91 731
2004-2005	3 877	40 700	74 405	46 938	27 467	1 102 394	687 660	414 734	211 323	124 659	86 664
2005-2006	4 029	41 111	82 736	50 554	32 182	1 182 637	732 282	450 355	235 219	141 751	93 468
2006-2007	4 244	43 033	84 276	51 149	33 127	1 244 499	760 771	483 728	263 726	161 958	101 768
2007-2008	4 450	43 226	84 771	51 027	33 744	1 264 870	744 631	520 239	108 235	66 528	41 707
2008-2009	4 622	53 971	88 924	53 229	35 695	1 565 264	893 697	671 567	182 450	95 637	86 813

Tablo 4'te mesleki ve teknik öğretim kapsamında 2003-2004 Eğitim-Öğretim yılında 4 204 okul varken; 2008-2009 Eğitim-Öğretim yılında bu sayıda % 9,5 (4 622)'luk bir artış olmuştur.

Bu döneme ait öğretmen sayıları ise 2003-2004 Eğitim-Öğretim yılında 68 231 iken; 2008-2009 yılında bu sayı 88 924'e (% 31) ulaşmıştır. 2003 yılı başında mesleki ve teknik öğretim kademelerinde çalışan öğretmen sayısının 68 000 dolayında olduğu göz önüne alındığında; bu artış çok büyük önem arz etmektedir.

Adalet ve Kalkınma Partisi 59. ve 60. hükümetleri döneminde mesleki ve teknik eğitim kurumlarında 2003-2004 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim gören 1 050 394 öğrenci mevcut iken; 2008-2009 Eğitim-Öğretim yılında bu sayı 1 565 264'e (% 50) çıkmıştır. Bu artışın yaklaşık 300 000'ini (394 259'dan 671 567'ye) kız öğrencilerin oluşturduğu Tablo 4'te görülmektedir.

Yükseköğretim

Tablo 5. Adalet ve Kalkınma Partisi 59. ve 60. Hükümetler Dönemi (2003-2009) Yüksek Öğrenim İstatistikleri (MEB, 2003-2009 Resmi İstatistikleri)

ÖSYS'ye Başvuran ve Yükseköğretim Programlarına Yerleşen Aday Sayıları (Sınavsız Geçiş Dâhil)							
	Başvuran	Lisans	%	Ön Lisans	%	Açık öğretim	%
2003-2004	1 897 196	197 771	10,42	195 643	10,31	239 247	12,61
2004-2005	1 844 891	205 739	11,15	217 467	11,79	265 634	14,40
2005-2006	1 678 326	182 006	10,8	236 066	14,1	256 137	15,3
2006-2007	1 776 427	200 324	11,3	237 459	13,4	256 819	14,5
2007-2008	1 645 416	275 110	16,72	288 009	17,5	387 623	23,56
2008-2009	1 450 582	305 984	21,09	280 253	19,32	282 844	19,50

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 59. ve 60. Hükümetleri döneminde Yüksek Öğrenim programlarına yerleşen aday sayısına bakıldığında; 2003-2004 Eğitim-Öğretim yılının başında lisans öğretimine yerleşen öğrenci sayısı, başvuran öğrenci sayısının % 10,42'sini; ön lisans programına yerleşenlerin sayısı, başvuran öğrenci sayısının % 10,31'ini ve açık öğretim fakültesi programına yerleşen öğrenci sayısı, başvuran öğrenci sayısının % 12,61'ni oluşturduğu görülmektedir.

Bu dönemin sonunda ise lisans eğitimine yerleşen aday sayısının oranı başvuran sayısının % 21,09'una, ön lisansa yerleşen aday sayısının oranı başvuran aday sayısının % 19,32'sine, açık öğretim programlarına yerleşen aday sayısının ise başvuran aday sayısının % 19,50'sine yükseldiği görülmektedir.

Okullaşma Oranı

Tablo 6. Adalet ve Kalkınma Partisi 59. ve 60. Hükümetler Dönemi (2003-2009) Okullaşma Oranı İstatistikleri (MEB, 2003-2009 Resmi İstatistikleri)

1. Öğretim Yılı ve Eğitim (8 Yıllık Zorunlu Eğitim) Seviyesine Göre Okullaşma Oranı										
Öğretim Yılı	Okullaşma Oranı	İlköğretim			Ortaöğretim			Yükseköğretim		
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2003-2004	Brüt	96,30	100,31	92,14	80,97	90,71	70,76	28,15	32,23	23,88
	Net	90,21	93,41	86,89	53,37	58,01	48,50	15,31	16,62	13,93
2004-2005	Brüt	95,74	99,48	91,85	80,90	90,29	71,08	30,61	34,79	26,63
	Net	89,66	92,58	86,63	54,87	59,05	50,51	16,60	18,03	15,10
2005-2006	Brüt	95,59	98,83	92,24	85,18	95,07	74,88	34,46	38,78	29,94
	Net	89,77	92,29	87,16	56,63	61,13	51,95	18,85	20,22	17,41
2006-2007	Brüt	96,34	99,21	93,37	86,64	96,24	76,66	36,59	41,07	31,89
	Net	90,13	92,25	87,93	56,51	60,71	52,16	20,14	21,56	18,66
2007-2008	Brüt	104,54	106,41	102,57	87,55	94,04	80,70	38,19	42,62	33,56
	Net	97,37	98,53	96,14	58,56	61,17	55,81	21,06	22,37	19,69
2008-2009	Brüt	103,84	104,91	102,71	76,62	80,96	72,05	44,27	49,05	39,28
	Net	96,49	96,99	95,97	58,52	60,63	56,30	27,69	29,40	25,92

Tablo 6 incelendiğinde 2003-2004 yılında okullaşma oranının ilköğretim düzeyinde % 90,21, ortaöğretim düzeyinde % 53,37 ve yükseköğretim düzeyinde de % 15,31 olduğu görülmektedir. 2008-2009 eğitim öğretim yılında ise bu oranların ilköğretimde % 96,49'a, ortaöğretimde % 58,52'ye ve yükseköğretimde de % 25,52'ye çıktığı görülmektedir. Yani her öğrenim düzeyinde hatırı sayılır bir yükselme söz konusudur. Bu yükselme özellikle kızların okullaşma oranında daha belirgin hale gelmiştir.

Diğer Çalışmalar

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 59. ve 60. Hükümetleri döneminde diğer çalışmalara bakıldığında; 2005'te üç yıl olan lise eğitiminin dört yıla çıkarıldığı dikkati çekmektedir. Liselere Giriş Sınavı (LGS) yerine Ortaöğretim Kurumları Sınavı (OKS) getirilmiştir. Bu sınav, önceki yıllarda

olduğu gibi öğrencilerin 3 yıllık ortaöğrenim sonunda tek bir sınava girmelerini düzenlenmiştir. Ancak sınav içeriği, müfredatı ve katsayıları açısından farklılıklar taşıdığı görülmüştür. İlk (OKS) 2006 yılında yapılmıştır (MEB,2008).

2007'de tek sınavın kaldırılmasına karar verildiği açıklanmıştır. Üç sınavın yapılacağı planlanmıştır. 6.7.8. sınıflarda Seviye Belirleme Sınavı (SBS), bu sınavların yanı sıra yılsonu başarı notu ve davranış notunun da liseye geçişte etki etmesine karar verilmiştir. Değişiklikteki gerekçe öğrencilerin üç yıllık birikimlerini tek sınav ile ölçmenin doğru olmaması şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca MEB, sınavı üç sınıfa yayarak dershaneye olan ihtiyacın azalacağını düşünmüştür. Son (OKS) 2008'de yapılmıştır, o yıl 6. ve 7. sınıfa başlayanlar da SBS' ye girmiştir (MEB, 2008). Ancak sınav 6. sınıftan itibaren başladığı için dershaneye başlama sınıfı 4'e kadar düştüğü bulgusuna ulaşılmıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi 59. ve 60. Hükümetler döneminde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), ilköğretim çağında olup da erkeklere oranla dezavantajlı durumda bulunan kız çocuklarının okula kavuşmasına destek amacıyla 17 Haziran 2003 tarihinde UNICEF ile birlikte "Haydi Kızlar Okula" kampanyasını başlatmıştır. Kampanya, ilk planda ilköğretimde okullaşma oranının en düşük olduğu 10 ilde başlatılmış, bu kapsamda 2003 yılında 10 il, 2004 yılında 23 il ve 2005 yılında 20 il olmak üzere toplam 53 ilde yaygınlaştırılmıştır. 2006 yılında Türkiye genelinde başlatılan kampanyaya Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu gibi kurum ve kuruluşlar destek vermişlerdir. Kampanya ile bugüne kadar Türkiye genelinde 250 000 kız çocuğu okula kavuşturulmuştur (MEB, 2008; akt. Dağdelen, 2008: 49).

Bu dönem gelişmelerinden bir diğeri de "Yeni Üniversitelerin Kurulması" projesidir. Yüksek Öğrenimin taşraya da taşınması için, yeni düzenleme ile 32 il daha "Üniversiteli" yapılmıştır. Önce Bakanlık tarafından hazırlanan, 15 yeni üniversite kurulmasına ilişkin kanun tasarısı TBMM'de kabul edilerek yasalaştırılmıştır. Söz konusu kanunun Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle birlikte Kırşehir, Kastamonu, Düzce, Burdur, Uşak, Rize, Tekirdağ, Erzincan, Aksaray, Giresun, Çorum, Yozgat, Adıyaman, Ordu, Amasya illerine kurulan 15 üniversiteye 28 bin 232 yeni kadro tahsis edilmiştir. Bu kadroların 20 bin 305'ini akademik kadrolar oluşturmuştur. Bakanlık, yükseköğretimin önündeki yığılmayı azaltmak amacıyla 2007 yılında 17 ilde daha üniversite kurmayı hedeflemiştir. TBMM'de kabul edilerek yasalaşan tasarıyla Karaman, Ağrı, Sinop, Siirt, Nevşehir, Karabük, Kilis, Çankırı, Artvin, Bilecik, Bitlis, Kırklareli, Osmaniye, Bingöl, Muş, Mardin ve Batman illerinde de yeni üniversiteler kurulmuştur. Bu arada 7 vakıf üniversitesinin kuruluşu da tamamlanmıştır. Böylece dönem içinde toplam 39 üniversite eğitim-öğretim hayatına başlamıştır (<https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5662.html>, Erişim Tarihi: 10.09.2016).

Adalet ve Kalkınma Partisi 59. ve 60. Hükümetler döneminde ki diğer bir gelişme ise "Eğitime %100 destek projesi" olmuştur. Milli Eğitim Bakanlığının, eğitimin fiziki altyapısına ait sorunları gidermek için başlattığı çalışmaların başında "Eğitime % 100 Destek" kampanyası gelmektedir. Kampanya, 11 Eylül 2003 tarihinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleştirilen törenle başlatılmış, büyük ilgi ile kampanya çerçevesinde 2009 yılına kadar 20 bin 84 derslik için protokol imzalanmıştır. Bakanlık tarafından "Yeniden Eğitim Seferberliği" sloganıyla planlanan kampanyada kısa sürede 2,5 katrilyon liralık kaynak eğitimin hizmetine sunulmuş, kampanya çerçevesinde yapılan yasal değişikliklerle daha önce yüzde 5 olan vergi indirimini yüzde 100'e çıkarılmıştır. Kampanya Türk eğitim sisteminin niteliksel ve niceliksel sorunlarının devlet ve özel sektör ile sivil toplumun el ele vermesiyle çözümlenmesini amaçlamıştır (MEB, 2008; akt. Dağdelen, 2008: 75).

Sonuç ve Öneriler

Adalet ve Kalkınma Partisinin 59. ve 60. Hükümetleri dönemine genel olarak bakıldığında okul öncesi kurumlarında; okul sayısında % 78, öğrenci sayısında % 133, öğretmen sayısında % 68'lik bir artış olduğu tespit edilmiştir. Bu dönemde ilköğretim kurumlarında; okul sayısında % 6,5'lik azalma, öğrenci sayısında % 3,5 artış, öğretmen sayısında ise % 18'lik artış olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu dönemde okul sayısında azalma olmasının nedeni köyden kente göç ve yatılı bölge okulu (YİBO) sayılarının artırılması ile birlikte köy okullarının kapatılması gerekçe olarak gösterilebilir. Aynı dönemde ortaöğretim kurumlarında; okul sayısında % 20'lik artış, öğretmen sayısında % 34 artış, öğrenci sayısında 1 milyonluk artış olduğu görülmektedir. Bahsi geçen dönemde mesleki ve teknik eğitim kurumlarında; okul sayısında % 9,5'luk artış, öğretmen sayısında % 31'lik artış, öğrenci sayısında % 50'lik bir artış olduğu tespit edilmiştir. Mesleki ve teknik eğitimde böyle bir sonucun ortaya çıkmasında, sanayi odalarıyla yapılan ortak çalışmaların neticesinde sanayinin kalifiye eleman ihtiyacının karşılanması adına toplumun bilinçlendirilmesi ve öğrencilerin bu alana yönlendirilmiş olmasının, bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir. Okullaşma oranlarına bakıldığında; ilköğretimde % 6,28'lik artış, ortaöğretimde % 5,15'lik artış, yükseköğretimde % 10,21'lik bir artış olduğu görülmüştür. Bu dönemin sonunda yükseköğretimde ise lisans eğitimine yerleşen aday sayısının oranı başvuran sayısının % 21,09'una, ön lisans yerleşen aday sayısının oranı başvuran aday sayısının % 19,32'sine, açık öğretim programlarına yerleşen aday sayısının ise başvuran aday sayısının % 19,50'sine yükseldiği görülmektedir. Bu artışın ortaya çıkmasında yükseköğretim kurumları olan üniversitelerin kurulmasında 2007-2008 yıllarında (32 yeni üniversite kurulmuştur) büyük artış olması, mevcut üniversitelerin kontenjan artırımları ve okullaşma oranının artmasının etkili olduğu söylenebilir. Buradan hareketle 59. ve 60. Hükümetler döneminde gerek okul sayısında, gerek öğrenci sayısında gerekse de öğretmen sayılarında önemli düzeyde artışların olduğu ve bu dönemde okul öncesi eğitime büyük önem verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Yani her öğrenim düzeyinde hatırı sayılır bir yükselme söz konusudur.

Dönemin 59. ve 60. Hükümet programlarına bakıldığında eğitim ile ilgili kısımlarda belirlenen “*eğitim altyapısı, derslik, öğretmen ihtiyacının karşılanması, okullaşma oranı, kız çocuklarının eğitime kazandırılması, üniversitelerin artırılması, teknolojiden olabildiğince yararlanma, öğrenci bursları vb.*” (<https://www.akparti.org.tr>, Erişim Tarihi:26.11.2016) hususlarda eğitim alanında belirlenen hedeflerin yapılabilirlikle örtüştüğü görülmüştür.

Bu dönemde olumsuz nitelendirilebilecek gelişmeler arasında liseye geçiş sınavı (LGS) yerine seviye belirleme sınavı (SBS) ve daha sonra ortaöğretim kurumlarına geçiş sınavının (OKS) getirilmiş olması (sık sık değişiklik yapılmış olması) gösterilebilir. Aslında bu değişikliklerle amaçlanan dershanelerin etkisinin azaltılmak istenmesiydi, fakat bu değişikliklerle dershaneye başlama sınıfının ilköğretim 4. sınıfa kadar düştüğü ve olumsuz sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Her ne kadar bahsi geçen dönemde yeni üniversitelerin açılmış olması niceliksel anlamda olumlu karşılanırsa da MEB'de yığılmalara neden olması hasebiyle “Atanamayan Öğretmen” kavramını doğurmuştur.

Bu dönemde taşınabilir eğitimin başlaması ile uzak köy okullarında öğrenimine devam edemeyen öğrencilerin eğitime kazandırılması, “Eğitime % 100 Destek Projesi”, “Haydi Kızlar Okula” kampanyası, yükseköğretimin önündeki yığılmayı azaltmak amacıyla yeni üniversitelerin kurulması, okul sayılarının artırılması, çeşitli uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları ile ortaklaşa gerçekleştirilen ve toplumun eğitim anlamında bilinçlenmesine yönelik olan faaliyetlerinin gerçekleştirilmiş olmasının eğitimin topyekûn kalkındırılmasına katkı sağladığı söylenilebilir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgulardan yola çıkarak;

- i. Adalet ve Kalkınma Partisi dönemi eğitim politikaları Cumhuriyet dönemi diğer iktidar partisi dönemlerinin eğitim politikalarıyla kıyaslanabilir.
- ii. Adalet ve Kalkınma Partisinin diğer hükümetleri dönemlerinde yapılan çalışmalar ortaya konabilir.
- iii. Bu dönemde yapılan çalışmaların halk ve muhalefet nezdinde nasıl karşılandığı, kabul görüp görmediği araştırılabilir.

Kaynakça

- Adem, M. (1993). "Ulusal Eğitim Politikamız ve Finansmanı". *EBF Yayını*, 36.
- Adem, M. (1997). "Ulusal Eğitim Politikamız Nasıl Olmalıdır?". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 52, (1), 51-52.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayını.
- Dağdelen, Z. (2008). *Adalet ve Kalkınma Partisi Eğitim Politikalarının Basına Yansımaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2004). "Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim (2003-2004)". Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). "Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim (2004-2005)". Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). "Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim (2005-2006)". Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2007). "Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim (2006-2007)". Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). "Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim (2007-2008)". Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). "Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim (2008-2009)". Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2008). "Eğitimde Değişim Yılları (2002-2007)". Ankara: MEB.
- Sami, Z. (2003). "Eğitimin Bir İşlevinin Kalkınma Olduğu Unutuluyor Mu?". *Milli Eğitim Dergisi*, 159. (Erişim Tarihi: 17.01.2017).
- Tanrıoğen, A. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayınları.
- Tuna, Y. (2003). "Kalkınma Planlarında Yüksek Öğretim". *Milli Eğitim Dergisi*, 160. (Erişim Tarihi: 08.05.2016).
- Usta, A. (2012). "Sorunsaldan Sonuçlara Bilimsel Araştırma Süreci: Bir Araştırma Raporu Örneği". *ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, III, V.
- Yıldırım, A; H., Şimşek. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5662.html> (Erişim Tarihi: 10.09.2016).
- <https://www.akparti.org.tr/site/dosya/66517> (Erişim Tarihi: 26.11.2016).